

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет агротехнологій і екології
Кафедра екології

СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“Технології захисту рекреаційних ресурсів”
ОПП «ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА»
спеціальності 183
«Технології захисту навколишнього середовища»
РВО «Бакалавр»

Львів 2023

АНОТАЦІЯ КУРСУ

У межах зазначеного курсу здобувачі вищої освіти формують інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності, а саме опановують знання з технологічних методів захисту складових навколишнього середовища від дії техногенних впливів різної природи рекреаційної сфери.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

Розділ 1. Рекреаційна система України та технології її захисту

Розділ 2. Шляхи збереження рекреаційного потенціалу

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни “Технології захисту рекреаційних ресурсів” є набуття студентами знань і умінь, які необхідні висококваліфікованому спеціалісту для організації науково-обґрунтованих заходів щодо збереження рекреаційного потенціалу, для гармонізації рекреантів і довкілля, запобіганню виснаження, деградації відпочинкових місць та негативного впливу на навколишнє середовище.

Основним завданням вивчення дисципліни є набуття студентом наступних компетентностей:

1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми технічного і технологічного характеру у сфері екології, охорони довкілля, збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних основ та методів технологій захисту навколишнього середовища, та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.
2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
3. Знання і критичне розуміння предметної області та професійної діяльності.
4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
5. Прагнення до збереження навколишнього середовища та забезпечення сталого розвитку суспільства.
6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
8. Здатність до попередження забруднення довкілля та кризових явищ і процесів.
9. Здатність обґрунтовувати, здійснювати підбір, розраховувати, проектувати, модифікувати, готувати до роботи та використовувати сучасну техніку і обладнання для захисту та раціонального використання повітряного та водного середовищ, земельних ресурсів, поводження з відходами.
10. Здатність до розробки методів і технологій поводження з відходами та їх рециклінгу.
11. Здатність до управління (розміщення і утилізація) відходами.
12. Здатність до забезпечення екологічної безпеки.
13. Здатність оцінювати вплив промислових об'єктів та інших об'єктів господарської діяльності на довкілля.

14. Здатність орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки, обґрунтовано вибирати відомі пристрої, системи та методи захисту людини і природного середовища від небезпек;
15. Здатність обґрунтовувати технологічні рішення щодо мінімізації негативних наслідків техногенезу в сільському господарстві.

Програмні результати навчання:

1. Знати сучасні теорії, підходи, принципи екологічної політики, фундаментальні положення з біології, хімії, фізики, математики, біотехнології та фахових і прикладних інженерно-технологічних дисциплін для моделювання та вирішення конкретних природозахисних задач у виробничій сфері.
2. Обґрунтовувати природозахисні технології, базуючись на розумінні механізмів впливу людини на навколишнє середовище і процесів, що відбуваються у ньому.
3. Обґрунтовувати та застосовувати природні та штучні системи і процеси в основі природозахисних технологій відповідно екологічного імперативу та концепції сталого розвитку.
4. Здійснювати науково-обґрунтовані технічні, технологічні та організаційні заходи щодо запобігання забруднення довкілля.
5. Вміти обґрунтовувати ступінь відповідності наявних або прогнозованих екологічних умов завданням захисту, збереження та відновлення навколишнього середовища.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (зміст)

Розділ 1.

1. Методологічні основи навчальної дисципліни “Технології захисту рекреаційних ресурсів”.
2. Класифікація рекреаційних ресурсів.
3. Рекреаційне районування території України.
4. Охорона водних рекреаційних ресурсів.
5. Принципи збереження історико-культурних рекреаційних ресурсів в Україні.

Розділ 2.

6. Засоби збереження лісових рекреаційно-туристичних ресурсів в нашій державі.
7. Методи збереження рекреаційних спеолеоресурсів.
8. Розвиток агротуризму в Україні та шляхи його захисту.
9. Технології запобігання захворювання рекреантів. Медико-географічне краєзнавство.
10. Охорона курортних та рекреаційних ресурсів від виснаження і забруднення.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції, семінарські заняття, консультації.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції – бесіди і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання або аудіо-відеотехніки. При проведенні семінарських занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як робота у малих групах або дискусія.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання (контрольні питання або

тести), виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими як індивідуальні проекти. Програмою передбачено такі проекти для формування професійної компетентності: виступ за темою індивідуального науково-дослідного завдання (або з темою самостійного вивчення дисципліни) та виступ-інформування за темами семінарських занять (у вигляді презентації або реферату).

Завдання для самостійного вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми
1	Принципи рекреаційного районування території в Україні
2	Вплив туризму і рекреації на природу та технології захисту біотичного середовища
3	Економічні чинники рекреації
4	Екологічні проблеми використання транспорту під час рекреації та туризму та їх подолання
5	Соціокультурне значення рекреаційної діяльності
6	Екологічно орієнтовані підходи до планування туристичної інфраструктури під час використання рекреаційних ресурсів
7	Методи запобігання забрудненню довкілля при організації побуту туристів
8	Шляхи розвитку агротуризму
9	Принципи і методи комплексної оцінки рекреаційних ресурсів території
10	Законодавча сфера, як одна з технологій захисту НПС. Схема управління рекреаційної сфери України

ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «Технологія захисту рекреаційних ресурсів»

№ з/п	Тема, питання що вивчаються
1.	РОЗДІЛ 1. Рекреаційна система України та технології її захисту Тема 1. Методологічні основи навчальної дисципліни “Технології захисту рекреаційних ресурсів”. Мета, завдання курсу. Рекреаційні об’єкти, заклади, ресурси. Поняття про рекреацію і туризм. Законодавчі технології захисту рекреаційних ресурсів.
2.	Тема 2. Класифікація рекреаційних ресурсів. Україна як потужна база рекреаційних послуг. Поняття про класифікацію рекреаційних ресурсів України. Забруднення вод рекреантами та технології захисту водних ресурсів. Контроль за станом екологічної стежки, як один з шляхів збереження лісових рекреаційних ресурсів.
3.	Тема 3. Рекреаційне районування території України. Таксономічні одиниці рекреаційного районування. Комплексна оцінка рекреаційного потенціалу території. Наукові основи вивчення територіальної рекреаційної системи. Картографічне моделювання територіальних рекреаційних систем.
4.	Тема 4. Охорона водних рекреаційних ресурсів. Водні ресурси та екосистеми України. Водний кодекс України, як один із

	засобів захисту водних рекреаційних ресурсів. Види водних рекреаційних ресурсів. Загрози та їх подолання під час використання водних ресурсів з метою відпочинку.
5.	Тема 5. Принципи збереження історико-культурних рекреаційних ресурсів в Україні. Історико-культурні ресурси України. Вплив туризму на культурне середовище. Принципи охорони історико-культурних надбань нашої держави.
6	РОЗДІЛ 2. Шляхи збереження рекреаційного потенціалу Тема 1.Засоби збереження лісових рекреаційно-туристичних ресурсів в нашій державі. Загальна характеристика лісових ресурсів в Україні. Лісовий кодекс України, як технологія захисту лісових рекреаційних ресурсів. Вплив туризму і рекреації на лісові ландшафти.
7	Тема 2. Методи збереження рекреаційних спеолоресурсів. Відомості про спелеоресурсний фонд України. Охорона печер. Організація використання печер для цілей туризму. Печери України як пам'ятки природи. Використання карстових печер для спелеотуризму, спелеотерапії.
8.	Тема 3. Розвиток агротуризму в Україні та шляхи його захисту. Агротуристичні локації в Україні та їх різновид. Перспективи розвитку агротуризму в державі. Закордонний досвід агротуризму.
9.	Тема 4. Технології запобігання захворювання рекреантів. Медико-географічне краєзнавство. Поняття про медико-географічне краєзнавство. Поширені хвороби світу, пов'язані з туризмом. Підготовка відпочиваючого до туристичної поїздки з метою запобігання захворювань.
10.	Тема 5. Охорона курортних та рекреаційних ресурсів від виснаження і забруднення. Правові аспекти охорони рекреаційних ресурсів. Відповідність водних, бальнеологічних, повітряних, ґрунтових, рослинних показників для відпочинку і оздоровлення. Методика і організація робіт по встановленню округів санітарної охорони.

**ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«Технологія захисту рекреаційних ресурсів»**

№ з/п	Тема заняття
1.	Картосхема рекреаційного районування території України.
2.	Рекреаційні зони та технології їхнього захисту.
3.	Характеристика рекреаційної діяльності природоохоронних об'єктів.
4.	Етапи проведення екологічної оцінки впливу рекреаційних об'єктів на навколишнє середовище.
5.	Рекреаційні ресурси Карпатського рекреаційного регіону.
6.	Рекреаційні ресурси Дністровсько-Дніпровського рекреаційного регіону.
7.	Участь громадськості у збереженні історико-культурних рекреаційних ресурсів в Україні
8.	Норми рекреаційного навантаження.
9.	Регулювання відвідуваності екологічних стежок та туристичних маршрутів.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- 1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне, детальний аналіз відповідей студентів).*
- 2. Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка – розв’язування задач і прикладів, підготовка рефератів, презентацій, контрольні роботи (з конкретних питань тощо) або тести*
- 3. Практична перевірка – аналіз виробничої інформації, рішення професійних завдань з проектування технологічних методів захисту.*

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											залік	сума	
розділ 1					розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5			T6	T7	T8	T9	T10		
10	10	10	10	10			10	10	10	10	10		
50 балів					50 балів							100	

T1, T2 ... – теми лекційного курсу.

Відпрацювання пропущених занять студентами здійснюється згідно «Положення про порядок відпрацювання студентами Львівського національного аграрного університету пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять». Студент представляє конспект а з пропущеної теми лекційного курсу та опрацьований практичний матеріал (захист роботи або контрольна чи тестові завдання)) з відповідної тематики. Самостійне вивчення навчальної дисципліни за вищевказаними темами передбачає також підготовку рефератів, доповідей, презентацій (максимальна кількість балів - 5 за одну тему, але не більше 10 б. за весь курс дисципліни).

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах розділів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи. Протягом вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль. Загальні критерії оцінок: “відмінно” – здобувач вищої освіти виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв’язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. “добре” – здобувач вищої освіти виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв’язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. “задовільно” – здобувач вищої освіти виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно. “незадовільно” – здобувач вищої освіти не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

**Питання з дисципліни
«Технології захисту рекреаційних ресурсів»,
які виносяться на залік**

1. Визначте методологічні основи навчальної дисципліни “Технології захисту рекреаційних ресурсів”.
2. Назвіть рекреаційні об’єкти, заклади та поділ рекреаційних ресурсів за походженням.
3. В чому полягає різниця між рекреацією, туризмом і курортологією.
4. Вкажіть на законодавчі технології захисту рекреаційних ресурсів.
5. Який взаємозв’язок дисципліни з іншими науками?
6. З чого розпочався розвиток курортно-рекреаційної сфери в Україні?
7. Класифікуйте рекреаційні ресурси та обґрунтуйте принципи класифікації.
8. Вкажіть на технології захисту водних рекреаційних ресурсів.
9. Як здійснюється контроль за станом екологічної стежки, як один з шляхів збереження лісових рекреаційних ресурсів.
10. Які рекреаційні ресурси домінують в Україні і чи є це наслідок високої технології їх захисту?
11. Які компоненти входять для визначення комфортності відпочиваючих під час використання кліматичних рекреаційних об’єктів?
12. Вкажіть на історико-культурні рекреаційні ресурси світового значення, що розміщені на території України. В чому полягає їх захист?
13. Назвіть види рекреаційної діяльності та форми її організації в контексті захисту навколишнього природного середовища.
14. Класифікуйте рекреаційну діяльність.
15. Здійсніть типову характеристику рекреаційної діяльності національних природних парків.
16. Вкажіть на чинники, що визначають рекреаційну діяльність.
17. Який вид рекреаційної діяльності завдає більшої шкоди НПС (регламентований чи самодіяльний)?
18. Назвіть таксономічні одиниці рекреаційного районування.
19. Які критерії комплексної оцінки рекреаційного потенціалу території?
20. Як здійснюється картографічне моделювання територіальних рекреаційних систем?
21. Що є критеріями виділення рекреаційних таксонів?
22. Назвіть рекреаційні регіони України та опишіть їхнє географічне розміщення.
23. Який рекреаційний регіон в Україні є найпотужнішим? В чому полягають технології їх захисту?
24. В чому полягають законодавчі технології захисту бальнеологічних рекреаційних ресурсів.
25. Розкрийте класифікацію лікувальних вод в Україні.
26. Який Закон України є основним регулятором технології захисту бальнеологічних рекреаційних ресурсів?
27. Хто контролює використання лікувальних мінеральних вод?
28. Як здійснюється охорона водних рекреаційних ресурсів?
29. Назвіть водні ресурси України.
30. Які водні рекреаційні ресурси потребують найбільшого захисту. Які є технології їхнього захисту?
31. Вкажіть на загрози та їх подолання під час використання водних ресурсів з метою відпочинку.
32. Які види рекреаційних занять можна здійснювати на водоймах?
33. Назвіть функціональні зони пляжу і їх процентне співвідношення до всієї території відпочинку.
34. Опишіть рекреаційне використання водних рекреаційних ресурсів у нашій державі.
35. Які можуть бути використані шляхи захисту водойм та прилеглих до них територій під час відпочинку.
36. Назвіть засоби збереження лісових рекреаційно-туристичних ресурсів в нашій державі.
37. Охарактеризуйте лісові рекреаційні ресурси в Україні.
38. Лісовий кодекс України, як технологія захисту лісових рекреаційних ресурсів.
39. Обґрунтуйте позитивний і негативний вплив туризму і рекреації на лісові ландшафти.

40. Дайте визначення біому лісу.
41. В чому полягають культурно-оздоровчі, рекреаційні, спортивні, туристичні і освітньо-виховні цілі лісу?
42. Як здійснювати організацію охорони, відновлення і захисту лісів?
43. Яка участь громадських природоохоронних організацій у сфері лісових відносин?
44. Класифікуйте природоохоронні об'єкти.
45. Розкрийте основні засади Закону України «Про природно-заповідний фонд України».
46. Які є вимоги до створення туристичних маршрутів і стежок.
47. Як може використовуватися ресурс національних природних парків для рекреації?
48. Які шляхи збереження об'єктів природно-заповідного фонду?
49. Вкажіть на методи збереження рекреаційних спеолооресурсів.
50. Як використовуються карстові печери для спелеотуризму, спелеотерапії?
51. Які атракційні методи використовуються для відпочинку в печерах?
52. Як здійснюється охорона печер в Україні?
53. Дайте краєзнавчу характеристику найвідомішим печерам України.
54. Охарактеризуйте проблеми та перспективи використання українських печер у туристичних цілях.
55. Назвіть передумови захисту кліматичних рекреаційних ресурсів.
56. Яке значення клімату для відпочинку і оздоровлення?
57. Розкрийте значення методів кліматотерапії.
58. Які рекреаційні райони України мають сприятливі рекреаційні кліматичні ресурси?
59. Які ви знаєте рекреаційні заняття відпочиваючих на кліматичних курортах? Вони є безпечними для відпочиваючих?
60. Назвіть технології захисту кліматичних рекреаційних ресурсів зі світової практики.
61. Дайте визначення рекреаційній географії.
62. Охарактеризуйте розвиток агротуризму в Україні.
63. Які шляхи збереження рекреаційних ресурсів за кордоном є найбільш популярними?
64. Технології запобігання захворювання рекреантів.
65. Розкрийте поняття про медико-географічне краєзнавство.
66. Які хвороби світу, пов'язані з туризмом є найбільш поширеними?
67. Як підготувати відпочиваючого до туристичної поїздки з метою запобігання захворювань.
68. Розкрийте поняття нозоареал.
69. Які фактори впливають на серцево-судинні, нервові захворювання туристів?
70. Як інформувати туриста про найбільш поширені та небезпечні захворювання в країні, де він планує відпочивати?
71. Як здійснюється охорона курортних та рекреаційних ресурсів від виснаження і забруднення.
72. Вкажіть правові аспекти охорони рекреаційних ресурсів.
73. Що відноситься до курортних ресурсів?
74. Яка нормативна база повинна бути в курортах для здійснення бальнеологічного лікування людей?
75. Назвіть провідні санаторно-курортні центри світового значення.

Рекомендована література

1. Базова

1. Стафійчук В.І. Рекреологія. Навч. посіб. К. : Альтерпрес, 2006. 264 с.
2. Лисак Г.А., Панас Н.С., Хірівський П.Р., Мазурак О.Т. Технології захисту рекреаційних ресурсів : конспект лекцій ЛНАУ, 2019. 80 с.

3. Лисак Г.А., Панас Н.Є., Кректун Б.В., Мазурак О.Т. Технології захисту рекреаційних ресурсів : методичні рекомендації для виконання лабораторних робіт ЛНАУ, 2019. 60 с.
4. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. Львів: Інститут регіональних досліджень НАНУ, 1997. 259 с.

Допоміжна

1. В'юн В.Г., Іванов А. М. Методика визначення рекреаційного навантаження на охоронні території К. : Наукова думка, 2005. 108 с.
2. Завада В.Т. Архітектурна спадщина України як об'єкт туризму. Регіональний аспект // Туристично-краєзнавчі дослідження. Випуск 1. Частина друга. К. : Інститут туризму. с.23-28.
3. Лисак Г.А., Гнатик О.Й., Хірівський П.Р. Рекреаційні зони міст України. Методичні рекомендації до самостійного опрацювання лекційного матеріалу. ЛНАУ, 2009. 83с.
4. Лисак Г.А., Кректун Б.В., Рибак С.Б. Рекреаційні зони міст. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт. ЛНАУ, 2013 55 с.
5. Лисак Г.А., Кректун Б.В., Рибак С.Б. Рекреаційні зони міст. Світовий рекреаційний потенціал. Методичні рекомендації до самостійного опрацювання лекційного матеріалу. ЛНАУ, 2014. 53с.
6. Стафійчук В.І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу. Європа, Азія, Австралія та Океанія : [навч. посіб.]. К. : Альтерпрес, 2009. 427 с.
7. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навч. Посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Курс передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.